

DEPRECIATION AND REPLACEMENT POLICY, VOLUME III OF „STUDIES IN INDUSTRIAL ECONOMICS”; EDITED BY J. L. MEY

(North Holland Publishing Company, Amsterdam 1961; 231 pages; f 22,50)

door Drs. J. C. G. Boot

Evenals de voorgaande twee boeken welke in deze serie verschenen is dit een boek dat is samengesteld uit een aantal (lange) opstellen. Er zijn er vier, alle geschreven door hoogleraren, welke de problemen rond levensduur en afschrijvingen nader beschouwen.

Als motto voor het hele boek zou de eerste zin in de inleiding door Professor J. L. Mey kunnen dienen: „Er zijn slechts weinig gebieden in de bedrijfseconomie waar het verschil tussen theorie en praktijk zo groot is als in het gebied van afschrijvingen van duurzame goederen”. De (kleine) tragiek van dit onderwerp voor economen is dat de belastingwetten de afschrijvingsmethode veel meer beïnvloeden dan de economische theorie welke de „juiste” methode probeert vast te stellen. De (grote) tragiek van het onderwerp is dat de „juiste” methode welke de economische theorie probeert vast te stellen zozeer afhankelijk is van onzekerheden (en dus veronderstellingen) dat zij voor de praktijk van weinig waarde is. Hetgeen niet wegneemt dat de economische theorie een aantal behatenswaardige opmerkingen omtrent levensduur en afschrijvingsmethodiek kan maken: hetgeen in dit boek gebeurt.

Het eerste artikel, geschreven door Professor W. A. Lewis, onderscheidt de verschillende oogmerken waarvoor het noodzakelijk is de afschrijvingen te bepalen. Het voornaamste doel is de kostprijs te berekenen - om van brutowinst nettowinst te bepalen. De „uitkomst” zal verschillen al naar gelang men van afschrijvingen verlangt dat zij het nominaal, dan wel het reëel kapitaal handhaven (althans indien de prijzen niet constant blijven). In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk wordt de waardevermindering van het duurzaam productiemiddel opgesplitst in een deel te wijten aan het gebruik van de (zeg) machine, en een deel dat ook zou hebben plaatsgevonden zelfs al zou de machine niet gebruikt zijn. Dit lijkt weinig anders dan het (jaar voor jaar) opsplitsen van de waardevermindering te wijten aan de beperkte *technische* levensduur en aan de beperkte *economische* levensduur. Het wordt overdreven ingewikkeld gemaakt als

in de formules onderscheid wordt gemaakt tussen verkoopwaarde enerzijds en waarde voor het eigen bedrijf anderzijds (van het duurzame productiegoed). Afgezien echter van deze laatste paragraaf is het een overzichtelijk en rustig geschreven artikel, alleszins het lezen waard.

Het tweede, en veruit langste hoofdstuk, is geschreven door Professor E. O. Edwards. Dit artikel kan gelden als een schoolvoorbeeld van het beginsel van de afnemende abstractie. Het begint met een bedrijf met slechts één machine onder statische condities; naderhand komen er meer machines, en dynamische condities worden ingevoerd: een groeitrend, prijsveranderingen, en veranderingen in de technologie. Overigens worden deze dynamische condities na elkaar en niet met elkaar besproken. Het artikel wordt afgerond met een kort wiskundig aanhangsel dat nader terugkomt op de in de tekst genoemde formules. Dit aanhangsel is moeilijk te lezen omdat de gebruikte symbolen in tabelvorm (en niet in de tekst) worden uitgelegd - zoals een toneelprogramma de spelers „in volgorde van opkomst” noemt. Bovendien worden de formules niet geïnterpreteerd. Wat overblijft is een oefening in analyse [„integreer formule (4)”] en algebra [deel (2) op (8)]. Het soort formules dat wordt afgeleid is niet oorspronkelijk.

Professor D. Walker schreef het derde hoofdstuk: „Afschrijvingsproblemen en belastingheffing”. Naar mijn smaak verdient dit artikel de ereprijs. Het ware te overwegen geweest het te plaatsen vóór het artikel van Professor Edwards: het begin is soortgelijk, doch dat van Professor Walker is duidelijker. Het artikel legt de nadruk op de investeringsbeslissing, en bespreekt hoe afhankelijk deze is van de (veronderstelde) levensduur van het investeringsgoed, de gevolgde afschrijvingsmethode en de belastingwetgeving. Hoewel het artikel zelf beschrijvend van aard is, eindigt het met een pleidooi om de bedrijven een grote mate van vrijheid te laten met betrekking tot de keuze der afschrijvingsmethode.

Het vierde artikel is het resultaat van nationale samenwerking: enerzijds de Rotterdamse hoogleraren L. H. Klaassen en L. M. Koyck met hun medewerkers R. Iwema en A. Tabak, anderzijds de Groningse hoogleraar J. L. Mey tezamen met de heer J. L. Bouma. Het artikel is iets wiskundiger van aard dan de rest van het boek, en vóórderstelt een beetje veel (”It is supposed that we know the course of the replacement value of

the total product of the machine at any moment of time during the whole lifetime"). Een zeer aantrekkelijk punt is echter dat de bereikte conclusies met behulp van tijdseriegegevens aan de praktijk worden getoetst. De conclusies zijn niet alle even verrassend ("During the boom scrapping is likely to fall") en worden door de cijfers aardig bevestigd.

Het boek wordt ingeleid door Professor Mey. In het ideale geval zou een inleiding bij een dergelijk boek een korte samenvatting geven van de hoogtepunten der verschillende

artikelen. Dit laatste aspect wordt wat verwaarloosd. Het zou plezierig zijn als een dergelijke bundel opstellen, wanneer het toch als boek wordt gepresenteerd, dezelfde symbolen zou gebruiken voor dezelfde begrippen. Uit deze opmerkingen moge blijken dat er heel weinig is gedaan om het geheel méér te maken dan de som der afzonderlijke delen. Deze laatste som is echter al ruim voldoende om het bestuderen van het boek zeer de moeite waard te maken.